

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ПУЛЮЯ**

Шакура Анастасія Петрівна

**ВИТРАТИ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ТЕОРІЯ,
МЕТОДИКА, ПРАКТИКА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «РУБІН»)**

Спеціальність 071 - Облік і оподаткування

**Автореферат
на здобуття освітнього рівня «Магістр»**

Тернопіль - 2019

Дипломною роботою за ОР «Магістр» є рукопис.

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку та аудиту
Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя,
м. Тернопіль

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Марущак Леся Іванівна,
Тернопільський національний технічний
університет ім. І. Пулюя

Рецензент: кандидат технічних наук, доцент
Дмитрів Дмитро Володимирович
Тернопільський національний технічний
університет ім. І. Пулюя

Завідувач кафедри
бухгалтерського обліку та аудиту

к.е.н., проф. Білоус О.С.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні економісти-науковці звертають увагу на фактори, які впливають на зниження рівня економіки в Україні, та одночасно пропонують варіанти вирішення цієї проблеми. Основними із них є здійснення змін в політиці уряду держави, методики управління економікою, впровадження новітніх реформ. Крім того, на теперішню ситуацію в економіці впливають як макроекономічні, так і мікроекономічні показники. Беззаперечним фактом є те, що значна збитковість промислових підприємств України призводить до різкого зниження виробничого процесу.

Відповідно, знаходження методів зменшення рівня витрат виробництва буде сприяти ефективному зростанню діяльності підприємства, забезпечить постійний процес виробництва, конкурентоздатність на внутрішньому та зовнішньому ринках, розвиток реструктуризації згідно із новими змінами на ринку збуту продукції.

Одним із найголовніших чинників, які впливають на різноманітність вибору програм розвитку та оновлення підприємств є обсяг витрат діяльності. Для того, щоб уникнути появи збитків та банкрутства підприємств необхідно зменшити час виробництва, коригувати собівартість продукції, підвищити якісні та кількісні показники виготовленої продукції, зменшити невиробничі витрати.

Дослідженню проблем організації та методології обліку витрат приділили увагу у своїх працях провідні вітчизняні вчені-економісти: М.Т.Білуха, Ф.Ф.Бутинець, А.М.Герасимович, З.В.Гуцайлюк, М.Я.Дем'яненко, М.М.Коцупатрий, М.В.Кужельний, В.Г.Лінник, В.Б.Моссаковський, В.С.Рудницький, П.Т.Саблук, В.В.Сопко, Л.К.Сук, М.П.Чумаченко тощо.

Таким чином, недостатнє теоретичне і практичне опрацювання матеріалу і спірні питання побудови організації обліку витрат від операційної діяльності, недостатнє виконання інформаційної функції в напрямку ефективного управління, необхідність дослідження витрат діяльності підприємства, а також необхідність вдосконалення обліку витрат на підприємствах в умовах розвитку економіки визначили вибір теми і основні напрями написання магістерської роботи.

Облік витрат є одним із найбільших та важливих напрямів діяльності бухгалтерської служби. На цій ділянці роботи необхідно формувати дані про витрати та доходи підприємства та подавати інформацію про них керівництву для прийняття успішних управлінських рішень.

Вищезазначені особливості та характеристики обліку витрат обумовлюють актуальність теми дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розкриття змісту економічних понять витрат діяльності, їх формування на теоретичному та практичному етапах, дослідження методики обліку, аналізу та аудиту витрат виробничого підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- ознайомитись зі станом бухгалтерського обліку і аналізу на досліджуваному підприємстві, дати їх оцінку;
- розглянути концептуальні основи організації обліку витрат;
- розглянути організацію обліку та порядок документального оформлення операцій з визначення витрат на підприємстві;
- розкрити взаємозв'язок звітності, що містить інформацію про витрати, і регістрів синтетичного обліку;
- розглянути питання, пов'язані з економічним аналізом витрат, фінансових результатів і рентабельності підприємства, виявити шляхи підвищення його господарської діяльності;
- дослідити етапи проведення аудиту на підприємстві.

Предметом дослідження є питання методики обліку і аналізу витрат виробничого підприємства, аналізу його рентабельності.

Об'єктом дослідження є ведення бухгалтерського обліку витрат діяльності на ТОВ «Рубін».

Методи дослідження. Джерелами інформації для дослідження є дані бухгалтерської звітності, регістри синтетичного й аналітичного обліку підприємства. Теоретичною і методичною основою дослідження є чинне законодавство України, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, План рахунків та Інструкція про його застосування, інші нормативні акти. Протягом дослідження вивчались також дослідження науковців, вчених з питань обліку і аналізу фінансових результатів. Було досліджено інформацію статей журналів і газет та економічну літературу з обліку, аналізу та аудиту.

Практичне значення одержаних результатів та наукова новизна роботи полягає у розробці пропозицій для покращення організації бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат від діяльності на ТОВ «Рубін».

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, шести розділів, висновків та пропозицій загальним обсягом – 81 сторінки, списку використаних джерел з 85 найменувань на 7 сторінках, а також містить таблиці та рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми роботи, визначено предмет, об'єкт, мету, основні завдання дослідження, теоретичне і практичне значення отриманих наукових результатів.

У розділі 1 «Теоретико-методичні засади обліку витрат діяльності підприємства» розкрито економічний зміст понять «витрати» та «затрати», досліджено класифікацію витрат за різними ознаками в фінансовому та управлінському обліку.

У розділі 2 «Облік витрат від операційної діяльності на ТОВ «Рубін»» наведено приклади документообігу та методику обліку витрат на підприємстві.

Обґрунтовано розподіл загальновиробничих витрат відповідно до різних баз розподілу.

У розділі 3 «Інформаційне забезпечення аналізу витрат від операційної діяльності та методика проведення їх аудиту на ТОВ «Рубін»» розкрито мету та завдання аналізу показників діяльності підприємства. Досліджено методику аудиту витрат підприємства.

У розділі 4 «Аналіз фінансового стану ТОВ «Рубін» та ефективності його функціонування» наведено порівняльний аналіз витрат підприємства, обчислено показники фінансових результатів, досліджено показники ліквідності та платоспроможності діяльності підприємства.

У розділі 5 «Економічне обґрунтування показників діяльності ТОВ «Рубін»» досліджено показники рентабельності діяльності підприємства, формування та розподілу прибутку підприємства.

У розділі 6 «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» визначено, що підприємство створює на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечує додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

Для захисту виробничого персоналу об'єкта (цеху) від зброї масового ураження необхідно проаналізувати стан герметизації виробничих приміщень, можливість її проведення в разі необхідності, забезпеченість робітників і службовців протигазами. Зменшення ймовірності виникнення вторинних факторів ураження і збитків від них досягається завчасним плануванням і проведенням відповідних профілактичних заходів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті дослідження теоретичних основ обліку витрат та калькулювання собівартості продукції розкрито соціально-економічну природу та економіко-правову сутність понять «витрати», «собівартість» та «калькулювання собівартості продукції» як економічних категорій та об'єктів бухгалтерського обліку в умовах ринкових відносин, а також визначено їх роль і місце у процесі управління підприємством.

На досліджуваному ТОВ «Рубін» ведеться журнально-ордерна форма обліку, здійснюється фіксація даних, оброблення первинних документів, складання фінансової звітності й за це все відповідає директор та головний бухгалтер підприємства.

Матеріальні витрати ТОВ «Рубін», які можуть бути віднесені до конкретного об'єкту обліку витрат, входять у собівартість продукції (робіт, послуг) прямим способом на основі первинних документів. При виробництві з одного виду сировини (матеріалів) в одному технологічному процесі двох і більше видів продукції матеріальні витрати розподіляють на собівартість видів продукції. Розрахунок собівартості окремих видів (однорідних груп) продукції

здійснюється у відомостях зведеного обліку витрат на виробництво. На основі даних цих відомостей визначається собівартість одиниці готової продукції.

Метою аудиту з обліку витрат на ТОВ «Рубін» є встановлення достовірних даних по групуванню та накопиченню витрат, своєчасного відображення інформації по них у відповідних формах звітності.

В процесі перевірки аудитор оцінює усі показники ризику, а також чинники, які мають на нього вплив. В ході перевірки системи обліку підприємства працівнику аудиторської компанії необхідно вжити заходи щодо встановлення достовірності відображення облікових показників витрат, додержання вимог наказу про облікову політику підприємства. Недотримання таких вимог може призвести до не виявлення помилок у фінансовій звітності, що залишиться поза увагою перевірки. Така невідповідність може бути наслідком проведення контролю вибіркоким методом або недоречного тестового контролю, або неналежного застосування процедур аудиту, неодержання повних даних які стали підставою для формування звітності.

Вивчення напрямків діяльності підприємства виробничої сфери, яке здійснює виробництво та надання супутніх послуг може оцінити ефективність його діяльності не тільки за даними балансових рахунків доходів і витрат, а й оцінити його провівши аналіз за допомогою економічних показників.

Враховуючи, що на підприємстві фактично відсутня служба, яка займається вивченням аналітичних показників діяльності, на нашу думку, керівництву підприємства доцільно звернути увагу вивчення додаткових факторів, що впливають на оптимізацію витрат виробництва.

Зменшення собівартості продукції ТОВ «Рубін» забезпечує зростання прибутку і, відповідно, ефективності виробництва продукції. Для зменшення собівартості продукції необхідно економно витрачати матеріальні ресурси, паливо та енергію, переглянути витрати на оплату праці, ощадно використовувати основні засоби, зменшити втрати у процесі виробництва, уникати виникнення браку.

Одним із основних показників в аналізі ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства є його рентабельність. За допомогою цього показника можна побачити рівень прибутковості підприємства. При визначенні рентабельності аналізують рівні та зміну коефіцієнтів рентабельності, які є відносними показниками результатів фінансово-господарської діяльності підприємства.

Розрахунок аналітичних показників звітності щодо фінансового положення підприємства мають бути змістовними та достовірними щоб внутрішні та зовнішні користувачі, мали б змогу оцінити надійність підприємства, як потенційного партнера по бізнесу, а у подальшому налагодити довгострокові економічні зв'язки.

Аналіз фінансової стійкості є чи не найголовнішим показником діяльності підприємства, який відображає його фінансово-економічний стан, та забезпечує його подальший розвиток та містить необхідний рівень

інформаційного забезпечення для потенційного інвестора, а також відображає здатність відповідати за борговими зобов'язаннями.

Ефективне формування та застосування у свої цілях чистого прибутку є складовою діяльності підприємства, адже він у подальшому впливає на фактичний чистий дохід власника після його розподілу. Розподіл чистого прибутку, проводять у декілька етапів, зокрема частина зараховується у погашення зобов'язань та відсотків за кредитами, інша частина поділяється на:

1) прибуток, який розподіляється між власниками підприємства або його акціонерами;

2) нерозподілений прибуток, тобто той, що залишається у розпорядження підприємства і може бути використаний, як інвестиції.

Отже, на наш погляд, існує ряд заходів, які необхідно провести на ТОВ «Рубін» для зростання його прибутковості із метою його подальшого розвитку, а також задоволення потреб власників.

АНОТАЦІЯ

Шакура А. П. Витрати в системі бухгалтерського обліку: теорія, методика, практика (на прикладі ТОВ «Рубін»). – Рукопис.

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2019.

У роботі визначено теоретичні основи обліку витрат діяльності підприємства, обґрунтовано методику ведення обліку витрат від операційної діяльності на підприємстві. Досліджено інформаційне забезпечення аналізу витрат від операційної діяльності та методику проведення їх аудиту. Здійснено аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства та ефективності його функціонування.

Наведені рекомендації щодо покращення обліку та аудиту витрат дозволить підвищити оперативність і достовірність облікової інформації, дасть змогу посилити контроль за витратами.

Основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, практиків з проблем застосування обліку; законодавчо-нормативні акти з питань ведення бухгалтерського обліку.

Проаналізовано стан охорони праці на досліджуваному підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів та наукова новизна роботи полягає у розробці пропозицій для покращення організації бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат від діяльності на досліджуваному підприємстві.

Ключові слова: управлінський облік, витрати, калькулювання, собівартість, аудит, охорона праці.

ANNOTATION

Shakura A.P. Costs in the accounting system: theory, methodology, practice (on the example of Rubin company). - Manuscript.

Specialty 071 - Accounting and Taxation. - Ternopil Ivan Puluj National Technical University. - Ternopil, 2019.

The theoretical bases of accounting of expenses of activity of the enterprise are defined in the work, the method of keeping of accounting of expenses from operating activity at the enterprise is substantiated. The information support of the analysis of expenses from operating activities and the method of their audit are investigated. The financial state of the studied enterprise and the effectiveness of its functioning are analyzed.

The recommendations given to improve accounting and auditing of expenses will increase the efficiency and reliability of accounting information, will allow to strengthen the control over expenses.

The basis of the research is the scientific works of domestic and foreign scientists, practitioners on the problems of accounting; legislative and regulatory acts on accounting.

The state of occupational safety at the studied enterprise is analyzed.

The practical significance of the results obtained and the scientific novelty of the work lies in the development of proposals for improving the organization of accounting, analysis and audit of the costs of activities at the enterprise under study.

Keywords: management accounting, costs, costing, cost, audit, labor protection.

